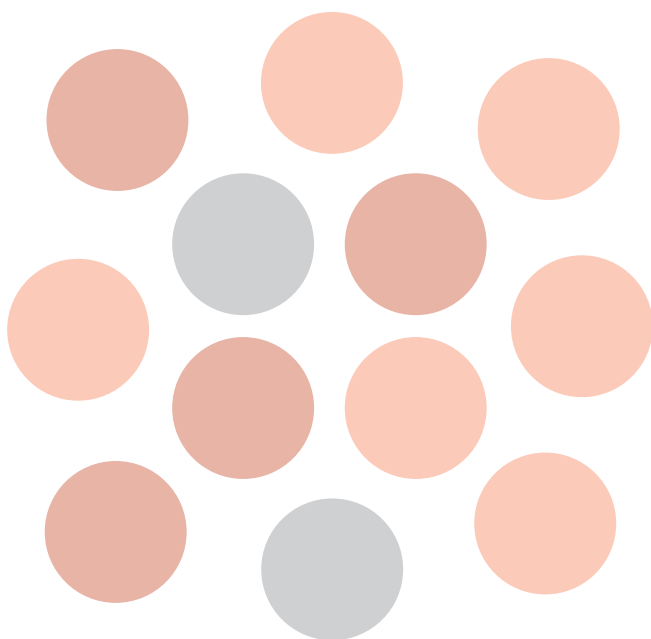

Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021

Urednica: dr. Eva
Klemenčič Mirazchiyski

4. razred

Pedagoški inštitut,
Center za uporabno epistemologijo
Gerbičeva 62, 1000 Ljubljana

Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021

Urednica: dr. Eva Klemenčič Mirazchiyski

Lektor: Davorin Dukič

Tehnični urednik, oblikovanje, prelom: Jure Novak

Slika na naslovnici: IEA

1. del

Prevajalki: dr. Simona Bezjak in dr. Eva Klemenčič Mirazchiyski

2. del

Avtorici: dr. Sonja Pečjak in dr. Tina Pirc

Izdal in založil: Pedagoški inštitut

Zanj: Igor Ž. Žagar

Leto izida: 2024

Tisk: Grafika 3000 d.o.o.

Naklada: 850 izvodov

Izdaja dostopna (tudi) na <https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/pirls/pirls-2021/>

©2024 Pedagoški inštitut, Ljubljana

Izid pričujočega priročnika je omogočilo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje s pogodbo št. C3350-24-431002 (Sekundarna analiza PIRLS). Prvi del je prilagoditev angleške različice delovnega gradiva, ki sta ga uporabljala IEA ter Pedagoški inštitut. IEA in Pedagoški inštitut nista odgovorna za morebitne netočnosti, izpustitve delov ali razlike med tem besedilom in izvirnim besedilom v angleškem jeziku. Ta priročnik ali njegovi deli se v nobenem primeru ne smejo uporabljati v komercialne namene.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.011.251(035)

DIDAKTIČNI pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021 : 4. razred / urednica Eva Klemenčič Mirazchiyski. - Ljubljana : Pedagoški inštitut, 2024

ISBN 978-961-270-401-8

COBISS.SI-ID 219815683

Kazalo

Uvodnik k publikaciji <i>Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021</i>	4
1. del: Kodirna shema za kodiranje odprtih odgovorov in rešitve za vprašanja zaprtega tipa (PIRLS 2021)	6
<i>Prazen lonec</i>	7
<i>Zlati pramen</i>	14
<i>Morski psi</i>	22
<i>Kje je med?</i>	30
2. del: Uporaba različnih strategij pri predelavi neumetnostnih in umetnostnih besedil	39
Uvod	40
Uporaba različnih strategij pri predelavi umetnostnih besedil	43
Priloga – Kratek opis strategij	48
Uporaba različnih strategij pri predelavi neumetnostnih besedil.....	52
Priloga – Kratek opis strategij	57

Uvodnik k publikaciji *Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021*

Publikacija *Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021* je dodatek k publikaciji *Mednarodna raziskava bralne pismenost: primeri besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021*. V slednji so predstavljeni štiri primeri besedilnih nalog iz raziskave PIRLS 2021 s pripadajočimi nalogami (vprašanji). Besedilne naloge, ki so zajete v publikacijo, so sproščene, kar pomeni, da v sami raziskavi PIRLS ne bodo nikoli več uporabljene. Zato smo se odločili, da jih damo na voljo šolam, saj lahko predstavljajo dodatno gradivo za pouk branja in razvijanja bralne pismenosti. Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021, se pravi pričujoča publikacija, ima dva dela.

V prvem delu so predstavljene kodirne sheme: najprej sicer pravilni odgovori na vprašanja zaprtega tipa, nato kodirne sheme za vprašanja odprtega tipa. V kodirni shemi so predstavljeni pravilni in nepravilni odgovori na zastavljena vprašanja, in sicer z nekaj primeri. Pri vsaki nalogi odprtega tipa sta jasno označena tudi namen branja ter proces razumevanja. V raziskavi PIRLS se namreč besedila (in na slednje navezana vprašanja) za preverjanje bralnih dosežkov četrtošolcev, ki zagotavljajo podlago za oceno bralnih dosežkov, delijo glede na namen branja in procese razumevanja. Besedila glede na namen branja se dalje delijo na literarna oz. umetnostna besedila (branje za namen literarne izkušnje) ter informativna oz. neumetnostna besedila (branje za namen pridobivanja in uporabe informacij). Glede na procese razumevanja ločimo iskanje in priklic eksplicitno zapisane informacije, izpeljavo preprostega sklepa, integracijo in interpretacijo idej ter informacij in evalvacijo oz. vrednotenje besedilnih ter jezikovnih elementov (več o tem je dostopno v Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski (2023); povezava je navedena spodaj). Sicer pa je več informacij o raziskavi PIRLS, tudi o nalogah, ki se uporabljajo v preizkusu branja (ki jih je več kot teh, predstavljenih v pričujočih dveh publikacijah, in sicer v publikaciji *Mednarodna raziskava bralne pismenost: primeri besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021* ter publikaciji *Didaktični pripomoček za primere besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021*), dostopnih v nacionalnem poročilu o raziskavi PIRLS 2021 – Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski (2023), ki je dostopno tudi na tej povezavi:

https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/06/PIRLS21_NacionalnoPorocilo_Splet.pdf.

V drugem delu pričujočega priročnika z naslovom »Uporaba različnih strategij pri predelavi neumetnostnih in umetnostnih besedil« sta didaktično razdelani dve besedili, ki ju lahko učitelji uporabijo pri delu z učenci s ciljem razvijanja različnih bralnih strategij za boljše razumevanje prebranega. Ti dve besedili sta didaktično že razdelani (za umetnostno besedilo *Zlati pramen* in neumetnostno besedilo *Morski psi*) s predlogi, kako razvijati sposobnosti osnovnega in poglobljenega razumevanja ter kritičnega branja oz. odzivanja na besedilo. Na podoben način, kot je to narejeno za ti dve besedili, se lahko učitelji z učenci lotijo tudi branja drugih dveh besedil – umetnostnega *Prazen lonec* in neumetnostnega *Kje je med?*.

To gradivo smo pripravili v želji, da bi vam bilo v oporo pri vodenju učencev k izboljšanju njihove bralne pismenosti.

Sicer pa objavljamo tudi blog na temo bralne pismenosti in rezultatov raziskave PIRLS. Blog je dostopen na tej povezavi: <https://pirls.splet.arnes.si/>.

Viri:

Klemenčič Mirazchiyski, E., Mirazchiyski, P. (2023). *Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021) – prvi rezultati*. Dostop: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/06/PIRLS21_NacionalnoPorocilo_Splet.pdf.

Klemenčič Mirazchiyski, E. (ur.). *PIRLS blog*. Dostop: <https://pirls.splet.arnes.si/>.

Novak, J., in Klemenčič Mirazchiyski, E. (ur.) (2024). *Mednarodna raziskava bralne pismenost: primeri besedil in nalog iz raziskave PIRLS 2021*. Dostop: <https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/pirls/pirls-2021/>.

Dr. Eva Klemenčič Mirazchiyski, nacionalna raziskovalna koordinatorica raziskave PIRLS

1. del

Kodirna shema za kodiranje odprtih
odgovorov in rešitve za vprašanja zaprtega
tipa (PIRLS 2021)

Prazen lonec

Rešitve za vprašanja zaprtega tipa:

- 1. B
- 3. A
- 5. A
- 6. C
- 7. B
- 8. D
- 11. A
- 12. C
- 13. C
- 14. D
- 15. B

Prazen lonec, 2. vprašanje

2. Kaj je vsak otrok dobil od cesarja?

Namen: Literarni del

Proces: Prepoznavanje izrecno navedenih podatkov in osredinjanje nanje

1 – Sprejemljiv odgovor
Odgovor navede, da je cesar vsakemu otroku dal seme.   <u>Primeri:</u>   - <i>Seme.</i>- <i>Kuhano seme.</i>- <i>Eno kraljevsko seme.</i> ALI navede, kaj je podarjeno cesarjevo seme pomenilo posameznemu otroku.   <u>Primeri:</u>   - <i>Priložnost, da postane cesar.</i>- <i>Dragoceno možnost.</i>
0 – Nesprejemljiv odgovor
Odgovor ne navede točno, kaj je cesar dal vsakemu otroku.   <u>Primeri:</u>   - <i>Lonec.</i>- <i>Rastlino.</i>- <i>Cvet.</i>

- Tekmovanje.

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Prazen lonec, 4. vprašanje

4. Poišči odlomek, ob katerem je ta list: . Kaj ti pove, da je bil Jun najboljši vrtnar v vasi?

Namen: Literarni del

Proces: Sklepanje

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor navede dokaz iz zgodbe, ki pokaže, da je bil najboljši vrtnar Jun. Lahko se navezuje na kakovost ali količino njegove zelenjave/rastlin/vrta ali navdušenost njegovih sosedov nad njegovo zelenjavo/njegovimi rastlinami/njegovim vrtom.

Primeri:

- *Vzgajal je najboljše rastline.*
- *Pridelal je veliko zelenjave.*
- *V njegovem vrtu je bilo veliko rastlin.*
- *Njegovi sosodje so radi dobivali njegovo zelenjavo.*
- *Njegovi sosodje so od njega jemali zelenjavo.* [Upoštevajte, da to nakazuje, da je bila Junovim sosedom njegova zelenjava všeč.]

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne navede dokaza iz besedila, ki potrjuje, da Jun velja za najboljšega vrtnarja. Morda navede določene vrste zelenjave, ki jih goji Jun, podrobno opisuje, kako Jun skrbi za svoje rastline, ali pa se navezuje samo na sliko Junovega vrta, na Junovo mnenje o lastnem uspehu ali izidu tekmovanja.

Primeri:

- *Prideloval je zelje.*
- *Veliko je vedel o rastlinah.*
- *Zaliva svojo rastlino.*
- *Seme je previdno odnesel domov.*
- *Drugim je dajal svojo zelenjavo.* [Upoštevajte, da ta odgovor ne nakazuje, da so sosodje radi jemali zelenjavo od njega, in ni povezan s kakovostjo njegove zelenjave.]
- *Nihče ni mogel rastlin vzgajati tako dobro kot on.* [Upoštevajte, da se ta odgovor navezuje na Junovo mnenje o svojem uspehu.]

- *Vsi so si delili vse.* [Upoštevajte, da je ta odgovor preveč nejasen.]
- *Zmagal je na tekmovanju.*

Ali pa odgovor ponudi krožen odgovor, ki ponavlja misel, da je Jun veljal za najboljšega vrtnarja.

Primer:

- *Vaščani so menili, da je najboljši.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Prazen lonec, 9. vprašanje

- 9. Zakaj so se drugi otroci smejali Junu? Odgovor pojasni s tem, kar se je zgodilo v zgodbi.**

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

2 – Popolno razumevanje

Odgovor izraža razumevanje, zakaj so se otroci smejali Junu, tako, da prepozna Junov položaj (njegovo seme ni vzklilo) v primerjavi z drugimi otroci (njihovo seme je vzklilo) ali v nasprotju z njegovo nadarjenostjo (bil je najboljši vrtnar).

Primeri:

- *Njegovo seme ni vzklilo, seme drugih pa je.*
- *Bil je edini, čigar seme ni vzklilo.*
- *Njegovo seme ni vzklilo, čeprav je bil najboljši vrtnar.*
- *Otroci so se mu smejali, ker njegovo seme ni vzklilo, čeprav je zanj lepo skrbel.*

1 – Delno razumevanje

Odgovor prepozna Junov položaj v zgodbi (njegovo seme ni vzklilo) ali razloži uspeh drugih otrok, ne poda pa kontrasta, ki bi razložil, zakaj so se drugi otroci smejali.

Primeri:

- *Njegov lonec je bil prazen.*
- *V Junovem loncu ni bilo rastline.*
- *Njegovo seme ni vzklilo.*
- *Ni zmagal na tekmovanju.*
- *Njihova semena so vzklila.*
- *Bil je žalosten in poražen.* [Upoštevajte, da je to splošen opis Junovega položaja.]

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor ne poda ustreznega opisa, zakaj so se mu smejali, ali se navezuje na podrobnosti z napačnega vidika v zgodbi.

Primeri:

- *Jun je bil najboljši vrtnar.*
- *Bili so zlobni.*
- *Zdel se jim je smešen.*
- *Njegov lonec jim ni bil všeč.*
- *Ko so v palači zagledali njegov lonec, so videli, da njegova rastlina ni zrasla.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Prazen lonec, 10. vprašanje

10. Povej, kaj ti misliš, zakaj sta oče in mama Junu rekla, naj v palačo odnese svoj prazen lonec?

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor izraža razumevanje, da sta Junova oče in mama želela, da je Jun pošten in sprejme odgovornost za svoje delo oziroma da je ponosen na to, da se je potrudil po najboljših močeh.

Primeri:

- *Menila sta, da ga ne bi smelo biti sram, saj se je potrudil po najboljših močeh.*
- *Dal je vse od sebe.*
- *Želela sta, da je pošten.*
- *Poskusil je.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne izrazi razumevanja, zakaj sta Junova oče in mama menila, da mora Jun v palačo odnesti prazen lonec. Odgovor se navezuje na Junove občutke ali konec zgodbe. V besedilu ni ničesar, kar bi podprlo sklepanje, da sta Junova oče in mama vedela, da so bila semena kuhana, oziroma da sta vnaprej poznala izid tekmovanja.

Primeri:

- *Bilo ju je sram.*

- *Da bi izvedela, kje ga je polomil.*
- *Želel je biti pošten.* [Upoštevajte, da se to navezuje na Junove občutke, ne na občutke njegovih staršev.]
- *Vedela sta, da je bilo njegovo seme kuhano.*
- *Vedela sta, da bo zmagal.*
- *Verjela sta, da lahko zmaga.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Prazen lonec, 16. vprašanje

16. Zakaj se je cesar Junu nasmehnil?

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor izraža razumevanje, da je Jun zmagal na tekmovanju/postal cesar.

Primeri:

- *Jun je postal cesar.*
- *Jun je zmagal na tekmovanju.*

Ali pa odgovor izraža razumevanje, da je cesar prepoznal Junovo poštenost

Primeri:

- *Pošten je bil samo Jun.*
- *Jun je bil edini, ki ni zamenjal semena.*
- *Jun ni goljufal.*
- *Naredil je to, kar naj bi.*

Ali pa odgovor izraža razumevanje, da je je cesar ugotovil, da se je njegov načrt iskanja primerne naslednika obnesel.

Primer:

- *Cesarjev načrt se je obnesel.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne zagotovi prepričljivega, na besedilu temelječega razloga za cesarjev odziv. Odgovor ponavlja besede iz vprašanja ali ponuja nejasno razlago za to, da se je cesar Junu nasmehnil. Upoštevajte, da za nepravilne veljajo vsi odgovori, ki opisujejo, kaj je naredil cesar, da je sprožil svoj načrt (otrokom je dal kuhana semena).

Primeri:

- *Bil je vesel.*
- *Cesar je bil ponosen nanj.* [Upoštevajte, da je to nejasen opis razloga, zakaj se je cesar Junu nasmehnil.]
- *Smejalo se mu je.*
- *Cesar ga je naplahtal.*
- *Jun se je potrudil po najboljših močeh.*
- *Seme je bilo kuhano.*
- *Cesar je vedel, da so bila semena kuhana.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Prazen lonec, 17. vprašanje

17. Jun je imel v zgodbi različne občutke. Pomagaj si s tem, kar si prebral/-a, in pojasni vsakega od teh občutkov.

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: VSAK OD TREH DELOV TE NALOGE BO LOČENO TOČKOVAN S SVOJIM ENOTOČKOVNIM KODIRNIM BLOKOM.

upanje

→

1
0
8
9

zmedenost

→

1
0
8
9

poraženost

→

1
0
8
9

UPANJE
1 – Sprejemljiv odgovor
Upanje: Odgovor izraža razumevanje, da je Jun upal, da bo s svojimi vrtnarskimi spretnostmi znal doseči, da bo seme vzkliko oziroma da bo zmagal na tekmovanju/postal cesar.   <u>Primeri:</u>   - <i>Menil je, da je najboljši vrtnar.</i> - <i>Želel je, da njegovo seme vzklije.</i> - <i>Želel je postati naslednji cesar.</i> - <i>Imel je priložnost, da zmaga na tekmovanju.</i>
0 – Nesprejemljiv odgovor
Odgovor ne ponudi ustrezne razlage za občutek.   <u>Primeri:</u>   - <i>Želel je videti cesarja.</i> - <i>Prvič se ni obneslo.</i> [Upoštevajte, da se ta odgovor ne navezuje na ustrezen odlomek zgodbe.] - <i>Potrudil se je po najboljših močeh.</i> ALI pa odgovor poda splošno opredelitev besede, ne da bi jo podprl z besedilom.   <u>Primer:</u>   - <i>Želel je, da se zgodi nekaj dobrega.</i>
ZMEDENOST
1 – Sprejemljiv odgovor
Zmedenost: Odgovor izraža razumevanje, da je bil Jun kljub temu, da je bil skrben in spreten vrtnar, zbežan, ker iz njegovega semena ni nič zraslo (iz semen drugih pa je).   <u>Primeri:</u>   - <i>Ni vedel, zakaj je drugim iz semena zrasla rastlina, njemu pa ne.</i> - <i>Bil je najboljši, toda njegovo seme ni vzkliko.</i> - <i>Iz njegovega semena ni nič zraslo.</i>
0 – Nesprejemljiv odgovor
Odgovor ne ponudi ustrezne razlage za ta občutek.   <u>Primeri:</u>   - <i>Cesarju ni želel odnesti praznega lonca.</i> - <i>Drugi dečki niso znali vzgajati rastlin tako dobro, kot on.</i> ALI pa odgovor ponudi splošno opredelitev besede, ki ni podprta z besedilom.   <u>Primer:</u>   - <i>Bil je zmeden.</i>
PORAŽENOST
1 – Sprejemljiv odgovor
Poraženost: Odgovor izraža razumevanje, da je bil Jun poražen, ko je spoznal, da iz njegovega semena kljub njegovim prizadevanjem ni nič zraslo, zato je imel prazen lonec in nobene možnosti za zmago.   <u>Primeri:</u>   - <i>Bil je edini, iz čigar semena ni nič zraslo.</i> - <i>Cesarju je moral odnesti prazen lonec.</i>

- *Ni zmagal.*
- *Njegov lonec je bil prazen.*
- *Ni mu zrasla rastlina.*
- *Drugi otroci so imeli rastline.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne ponudi ustrezne razlage za občutek.

Primer:

- *Otroci so se mu smejali.*
- *Njegova rastlina je bila mrtva.*

ALI pa odgovor ponudi splošno opredelitev besede, ki ni podprta z besedilom.

Primer:

- *Izgubil je.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen

Rešitve za vprašanja zaprtega tipa:

1. B
2. D
4. B
5. B
6. A
7. B
8. C
11. B

Zlati pramen, 3. vprašanje

3. Zlati pramen je »plosko kot mačka ležala med rumeno travo«. Kako ji je to pomagalo, da je bolje lovila?

Namen: Literarni del

Proces: Sklepanje

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor izraža razumevanje, da je bila Zlati pramen **nevidna** za rase, ki jih je lovila. Lahko se navezuje na to, da se je skrivala, saj je nizko čepela, ali na to, da se je zlila z okolico, saj je bila njena dlaka enake barve kot trava.

Primeri:

- *Negibno je čepela in se zlila z okolico, da je ni mogel nihče videti.*
- *Bila je zakrita.*
- *Njena dlaka je bila rumena kot trava, zato se je lahko skrila.*
- *Ker se je lahko neopazno priplazila do njih.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne izrazi razumevanja, da je bila Zlati pramen za rase nevidna. Morda samo preprosto predrugači navedek ali preprosto opiše njeno barvo in držo. Ali pa razloži, zakaj je Zlati pramen lovila.

Primeri:

- *Ležala je plosko kot mačka.*
- *Njena dlaka je bila rumena kot trava.*
- *Bila je zelo pri miru.*
- *Iskala je plen.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen, 9. vprašanje

9. Napiši dve stvari, ki ju je Modri volk naredil, da bi pomagal pobegniti Zlatemu pramenu.

Namen: Literarni del

Proces: Sklepanje

2 – Popolno razumevanje

Odgovor navede dve dejanji, s katerima je Modri volk pomagal Zlatemu pramenu pobegniti iz mreže lovcev. Spodaj je seznam sprejemljivih dejanj.

1 – Delno razumevanje

Odgovor navede eno stvar, s katero je Modri volk pomagal Zlatemu pramenu pobegniti iz mreže lovcev. Dejanja so v spodnjem seznamu.

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor ne navede točno in ustrezno, s katerimi dejanji je Modri volk pomagal pobegniti Zlatemu pramenu.

Primeri:

- *Pognal se je za njo.*
- *Šel je v tabor.*
- *Prepričal se je, da za njo nihče ne teče.*
- *Zlatemu pramenu je rešil življenje.*

Kaj je naredil Modri volk, da bi pomagal pobegniti Zlatemu pramenu?

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Učenci lahko te ideje povedo nekoliko drugače.

Primeri:

- *Pregrizel je mrežo/vrv.*
- *Skočil je čez ogenj/proti mreži.*
- *Lovce je presenetil.*
- *Rekel ji je, naj steče in zavaruje družino.*
- *Žrtvoval se je. /Tvegala je življenje.*
- *Pse je potisnil v ogenj./Ubil je pse.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen, 10. vprašanje

10. Zakaj je Zlati pramen rekla »Oprosti, Modri volk«?

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor izraža razumevanje obžalovanja, ki ga je Zlati pramen čutila, ker je zbežala, da bi videla lovce, in s tem spravila Modrega volka v nevarnost.

Primeri:

- *Približala se je lovcem/ljudem, ki so jo ujeli.*
- *Žal ji je bilo, da je odšla, ne da bi komu povedala.*
- *Spravila ga je v nevarnost pri lovcih.*
- *Bilo ji je žal, da bo zbežala in ga zapustila.*
- *Bilo ji je žal, da bo stekla proč, kot ji je naročil.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ponudi nejasno ali netočno razlago opravičila Zlatega pramena.

Primeri:

- *Ničesar ni jemala resno.*
- *Ni ga poslušala.*
- *Smejala se je.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen, 12. vprašanje

12. Izberi eno od spodnjih besed, ki po tvojem opiše Zlati pramen.

Nariši križec pred izbrano besedo.

___lahkomiselna

___radovedna

___pogumna

Pojasni, kaj je storila v zgodbi, da se ti zdi takšna.

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

2 – Popolno razumevanje

Odgovor s povezavo med besedo in dogodkom v zgodbi izraža razumevanje izbranega deskriptorja Zlatega pramena. Ustrezne razlage za vsako besedo najdete v spodnjem seznamu.

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Učenci lahko podajo razumno priredbo teh idej. Učenec mora v utemeljevanju jasno povedati, kateri deskriptor poskuša podpreti.

1 – Delno razumevanje

Odgovor poda opis, ki se splošno navezuje na dogodke v zgodbi ali izraža razumevanje deskriptorja v kontekstu zgodbe.

Primeri:

- *Želela je videti nove stvari. (radovedna)*
- *Nikoli ne pomisli na Modrega volka. (lahkomiselna)*
- *Ničesar ne jemlje resno. (lahkomiselna)*

ALI: Odgovor ne preveri izrecno enega od deskriptorjev, ponudi pa ustrezen opis s spodnjega seznama.

- *Šla je gledat ljudi.*
- *Ni poslušala svoje mame.*

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor za izbrani deskriptor ne poda točne oziroma ustrezne razlage.

Primeri:

- *Veliko se je smejala. (radovedna)*
- *Lovila je tisto, česar drugi volkovi niso mogli. (pogumna)*
- *Skočila je čez ogenj. (pogumna)* [Pomnite, čez ogenj je skočil samo Modri volk.]

Ustrezen opis Zlatega pramena

Lahkomiselna:

- *Ni poslušala mame.*
- *Ni razmišljala o tem, kar ji je povedala mama.*
- *K ljudem je odšla, ne da bi pomislila na nevarnost.*
- *Odšla je k ljudem/lovcem.*

Pogumna:

- *Sama si je upala v bližino ljudi in ognja, hoditi v temi.*
- *Ni se bala ljudi.*
- *Šla je gledat ljudi/lovce (sama/brez bratov).*

Radovedna:

- *Šla je gledat ljudi/lovce (prvič od blizu).*
- *Želela je vedeti, kaj je njena mama mislila z besedami »Ljudje so zbiralci«.*

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen, 13. vprašanje

13. Značaj Modrega volka spoznaš po njegovih besedah in dejanjih.

Opiši, kakšen značaj ima Modri volk, in izberi dve stvari, ki ju je rekel ali storil, ki to ponazarjata.

Namen: Literarni del

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

3 – Temeljito razumevanje   Odgovor navede vsaj en opis lastnosti Modrega volka (tj. pogumen je, resen, skrben, previden, pameten, dober, prijazen, obziren, stvaren) z dvema stvarima, ki jih je izrekel ali naredil v zgodbi in ki ponazarjata njegov značaj.   <u>Primeri:</u>   - <i>Pogumen je, ker je šel iskat Zlati pramen, ko je ugotovil, da je izginila. Skočil je čez ogenj, da bi jo rešil.</i> - <i>Je skrben in resen. Skrben je, ker lovcem ni dovolil ubiti Zlatega pramena. Resen je, ker se ne smeje in zabava.</i> - <i>Pogumen je, ker jo je rešil in jo šel reševati sam. [Pomnite, reševanje Zlatega pramena in samostojno reševanje morata biti navedena kot ločeni ideji, da ju lahko priznate ločeno.]</i>
2 – Zadovoljivo razumevanje   Odgovor poda vsaj en opis, podprt samo z eno stvarjo, ki jo je Modri volk rekel ali naredil.   <u>Primeri:</u>   - <i>Dober je, ker tvega življenje, da bi Zlatemu pramenu pomagal pobegniti.</i> - <i>Skrben. Zlatemu pramenu je rekel, naj pobegne in poskrbi za družino.</i> - <i>Pogumen. Zlati pramen je šel rešiti sam.</i>
1 – Minimalno razumevanje   Odgovor navede vsaj en opis brez primera. Ali pa navede eno ali več stvari, ki jih je Modri volk izrekel ali naredil in ki ponazarjajo njegovo značajsko lastnost, vendar je ne opiše.   <u>Primeri:</u>   - <i>Modri volk je pogumen in prijazen.</i> - <i>Dober brat je.</i> - <i>Spravi se v nevarnost, da se Zlati pramen lahko osvobodi.</i>

- *Modri volk je pregriznil mrežo. Zlatemu pramenu je naročil, naj zbeži in poskrbi za družino.*

Ali pa odgovor poda deskriptor z opisom, ki izraža netočno sklepanje o značaju Modrega volka.

- *Modri volk je bil radoveden. Zlati pramen je vprašal, zakaj stvari ne jemlje resno.*

0 – Nezadovoljivo razumevanje

Odgovor ne poda točnega in ustreznega opisa ali primera značaja Modrega volka iz zgodbe. Ali pa iz zgodbe navede dejanje ali besede Modrega volka, ki niso povezani z njegovim značajem, oziroma navede telesno lastnost ali lastnost Modrega volka ali Zlatega pramena.

Primeri:

- *Moder je kot zamrznjena voda.*
- *Modri volk nikoli ne jemlje stvari resno.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Zlati pramen, 14. vprašanje

4. Se ti zdi, da bi bil za to zgodbo naslov *Modri volk* ustrežnejši kot *Zlati pramen*?

Odključaj odgovor.

_____ **da**

_____ **ne**

Zakaj? Pomagaj si z zgodbo.

Namen: Literarni del

Proces: Ocenjevanje ter kritično vrednotenje vsebine in besedilnih prvin

2 – Popolno razumevanje

Odgovor poda oceno in izraža razumevanje **pomena** Modrega volka in Zlatega pramena za zgodbo. Lahko navede dejanje enega ali drugega lika, ki je osrednje za zgodbo, ali prepozna osrednjo vlogo enega od njiju.

Primeri osrednje vloge:

- *Da, on je osrednji junak zgodbe.*

- *Ne, ker zgodba večinoma govori o Zlatem pramenu. Modri volk veliko naredi samo na koncu.*
- *Ne, ker je glavni lik ona.*

Primeri osrednjega dejanja:

- *Da, ker je to, da Modri volk reši Zlati pramen, najpomembneje.*
- *Ne, ker je Zlati pramen tista, ki povzroči težave, ker si gre ogledat ljudi.*

1 – Delno razumevanje

Odgovor poda oceno, ne izrazi pa razumevanja pomena lika. Lahko vsebuje določeno dejanje lika ali pa poda splošne lastnosti.

Primeri:

- *Ne, ker je bila Zlati pramen boljša lovka.*
- *Da, ker je bil Modri volk pogumnejši od Zlatega pramena.*
- *Da, ker je Modri volk Zlatemu pramenu rekel, naj stvari jemlje resno.*

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor lahko poda osebno oceno, vendar o nobenem volku ne poda točnega oziroma ustreznega podatka iz besedila.

Primeri:

- *Govori o Zlatem pramenu.*
- *Govori samo o Zlatem pramenu . [To je netočno.]*
- *Zlati pramen zveni boljše.*
- *Modri volk/Zlati pramen je bil boljši volk.*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi

Rešitve za vprašanja zaprtega tipa:

- 3. C
- 4. D
- 6. B
- 8. D
- 9. B
- 11. B

Morski psi, 1. vprašanje

1. Napiši dva podatka o zobeh morskih psov, ki sta zapisana v uvodu.

Namen: Informativni

Proces: Prepoznavanje izrecno navedenih podatkov in osredinjanje nanje

2 – Popolno razumevanje
Odgovor navede dva podatka o zobeh morskih psov z začetka odlomka. Oglejte si spodnji seznam ustreznih odgovorov. OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Oba pravilna odgovora sta lahko v isti povedi.
1 – Delno razumevanje
Odgovor navede le en podatek s spodnjega seznama.
0 – Nobenega razumevanja
Odgovor ne navede nobenega podatka o zobeh morskih psov z začetka odlomka. Ali pa vsebuje dejstva, ki niso točna oziroma se ne navezujejo na zobe. <u>Primeri:</u>   - <i>Beli morski pes ima 50 zob.</i>- <i>Marsikdo ob omembi morskega psa pomisli na čeljusti in zobe.</i>- <i>Tigrasti morski pes pojé vse, kar lahko pogoltne.</i>- <i>Nekateri morski psi/beli morski volkovi imajo 50 zob.</i>- <i>Zobje nekaterih morskih psov/belih morskih volkov so dolgi 6,5 centimetra.</i>- <i>Morski psi imajo močne čeljusti.</i>

Sprejemljivi podatki o zobeh morskih psov
<u>Primeri:</u> <i>Morski psi imajo ostre/zašiljene zobe. Morski psi imajo zelo močne zobe.</i>

Zašiljene zobe uporabljajo, da lovijo ribe/jedo druge živali.

Morski psi imajo do dvajset vrst zob. [Opomba: beseda »vrste« sama zase ne velja eno točko.]

Zobje morskih psov lahko pregriznejo jeklo.

Zobje morskih psov lahko pregriznejo registrsko tablico in pločevinko za barvo. Morski psi lahko posamično zamenjajo zlomljene zobe.

Morski psi lahko istočasno zamenjajo celo vrsto polomljenih zob.

Morskim psom nikoli ne zmanjka zob.

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi, 2. vprašanje

2. Kot piše v sestavku, se morski psi prehranjujejo s tremi vrstami živali. S katerimi?

Namen: Informativni

Proces: Prepoznavanje izrecno navedenih podatkov in osredinjanje nanje

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor navede katere koli **tri** živali s spodnjega seznama.

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor navede eno ali dve živali s spodnjega seznama, vključuje pa tudi nepravilne možnosti (tj. ljudi, rastline in odpadke) in nejasne odgovore (tj. obala/morske živali).

Živali, ki jih jedo morski psi

- tjujnji
- delfini
- morske ptice
- rakovice
- lupinarji
- morski levi
- drugi morski psi
- plankton
- (majhne) ribe
- plavajoče živali

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi, 5. vprašanje

5. Zakaj se oči morskega psa svetijo v temi?

Namen: Informativni
Proces: Sklepanje

1 – Sprejemljiv odgovor	
Odgovor navede zrcalno površino oči morskega psa. <u>Primeri:</u> <i>Mrežnica ima svetlečo se površino.</i> <i>Oko ima zrcalno površino.</i> Ali pa odgovor točno opiše proces odsevanja (ali odbijanja) zrcalne površine. <u>Primeri:</u> <i>Svetleča se (zrcalna) površina očesa odseva svetlobo nazaj skozi oko.</i> <i>Svetloba odseva z mrežnice.</i> <i>Svetloba se odbija od površine.</i>	
0 – Nesprejemljiv odgovor	
Odgovor ne navede točnega oziroma ustreznega opisa površine očesa ali načina odbijanja svetlobe od nje. <u>Primeri:</u> <i>Svetloba z vode odseva v njegove oči.</i> <i>Svetloba se odbija z gladine.</i> <i>Da jim pomaga, da bolje vidijo/so vidnejši.</i>	

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi, 7. vprašanje

7. Kako se tip in sluh morskih psov razlikujeta od človeškega tipa in sluha?

Razloži po eno razliko za vsak posamezen čut.

Namen: Informativni

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

2 – Popolno razumevanje

Odgovor navede eno pravilno razlago za vsak čut. Spodnji seznam vključuje ustrezne razlage za vsak posamezen čut.

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: »Zvok v vodi potuje petkrat hitreje in dlje kot po kopnem (po zraku),« je splošen opis lastnosti zvoka v vodi, ne pa razlika med sluhom morskega psa in človeka. Vendar je sklepanje, da lahko morski psi slišijo bolj oddaljene zvoke kot ljudje, utemeljen, če upoštevamo, kako od daleč lahko morski pes zasliši ranjeno ribo.

1 – Delno razumevanje

Odgovor navaja pravilno razlago za samo en čut.

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor ne navede točne ali ustrezne razlage za noben čut ali navede podobnost med čuti morskega psa in človeka.

Primeri:

Oba čutita toploto in mraz.

Slišijo hitreje kot ljudje.

Morski psi uporabljajo plavuti za dotik tako, kot mi uporabljamo dlani in prste.

Morski psi se stvari lahko dotikajo samo od zelo daleč.

Ustrezne razlike med tipom in sluhom morskih psov ter človeškim tipom in sluhom

Tip:

Morski psi imajo tip na daljavo.

Imajo dve vrsti tipa.

Morski psi se lahko dotikajo od daleč.

Morski psi lahko premik predmeta zaznajo, preden pridejo v stik z njim.

Morski pes lahko zazna tisto, česar se ne more dotakniti.

Plen zaznajo celo od zelo daleč. Ljudje tega ne zmorejo.

Sluh:

Morski psi lahko zaslišijo na skoraj tisoč metrov daleč.

Sluh morskih psov seže dlje kot sluh ljudi.

Imajo dve notranji ušesi.

Občutljivi so na nizkofrekvenčne zvoke.

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi, 10. vprašanje

10. Lačen morski pes lovi tjulnje. V kakšnem vrstnem redu bo uporabil čute okus, vid in voh?

Razloži, zakaj bo te čute uporabil v takšnem vrstnem redu. Pomagaj si s podatki iz sestavka.

Namen: Informativni

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

2 – Popolno razumevanje

Odgovor navede pravilen vrstni red: voh, vid in okus. Za vsaj enega od čutov navede točne podatke iz članka, da utemelji vrstni red oziroma ponazori, kako čut deluje v opisanih okoliščinah.

Primeri:

Najprej voh, saj je voh prvi čut, ki morskega psa opozori na plen. Nato vid, saj oči morskega psa vidijo tudi v medli svetlobi. Nazadnje okus, saj ima v gobcu občutljive brbončice.

Najprej bi plen zavohal, saj so morski psi kot plavajoči nosovi. Nato bi ga videl, potem pa še poskusno ugriznil, da bi ga okusil.

Voh, nato vid. Okus je zadnji, saj mora biti morski pes zelo blizu plena, da lahko poskusno ugrizne vanj.

1 – Delno razumevanje

Odgovor navede pravilen vrstni red za vse tri čute, vendar ga ne utemelji.

Primer:

voh, vid, okus

ALI: Odgovor navede samo dva ustrezna čuta v pravilnem zaporedju in vsaj enega od njiju utemelji z ustreznimi podatki.

Primeri:

Vid, saj oči morskega psa vidijo pod vodo. Ko morski pes ve, kje je tjuljenj, ga lahko okusi.

Sluh in vid, ker so oči morskega psa dobro prilagojene za ta podvodni svet. Nato okus, ker imajo morski psi občutljive brbončice. [Upoštevajte, da sluh ni eden od čutov, omenjenih v nalogi.]

Najprej voh, ker je polovica njegovih možganov namenjena vohu. Zadnji je okus. Voh je prvi čut, ki morskega psa opozori na plen. Nato ga zagleda.

0 – Nobenega razumevanja

Odgovor navede pravilen vrstni red dveh čutov, vendar ga ne utemelji s podatki.

Primer:

voh, nato okus

ALI: Odgovor ne izrazi razumevanja zaporedja, v katerem morski psi uporabijo svoje čute. Lahko pa navede nekaj točnih podatkov iz članka o tem, kako morski psi uporabljajo svoje čute.

Primeri:

Okus, vid, voh.

Oči morskim psom omogočajo, da vidijo v medli svetlobi.

Morski psi se zelo zanašajo na čut za okušanje.

Točni podatki iz članka, ki utemeljujejo vrstni red oziroma ponazarjajo, kako čuti delujejo v opisanih okoliščinah

Navajanje ali drugačno razlaganje/povzemanje naslednjega:

Voh:

Voh je prvi čut, ki morskega psa opozori na plen.

Morski psi so kot plavajoči nosovi.

Morski pes v vodi zazna že neznatne količine krvi.

Vohu je posvečena polovica možganov morskega psa.

Vid:

Oči morskih psov so dobro prilagojene za podvodni svet.

Morski psi imajo v mrežnici zrcalu podobno površino, ki skozi oko odseva svetlobo nazaj.

Morski psi vidijo v medli svetlobi.

Okus

Preden morski pes kaj pojé, pogosto naredi »poskusni« grižljaj.

Gruče občutljivih brbončic v ustih analizirajo morebitni obrok.

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Morski psi, 12. vprašanje

12. V spodnji preglednici so podatki iz sestavka o različnih vrstah morskih psov. Pravilno jo izpolni.

vrsta morskega psa	dolžina	hrana	posebnost
orjaški kitovec			največji morski pes
kladvenica	1–6 m		
	6 m	tjulnji in morski levi	

Namen: Informativni
Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

3 – Temeljito razumevanje
V odgovoru je pravilno izpoljenih vseh šest polj. Oglejte si besedilo v krepkem tisku na naslednji strani, ki prikazuje sprejemljive in nesprejemljive odgovore za vsako prazno polje. OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Odgovor je priznan le, če vsebuje mersko enoto.
2 – Zadovoljivo razumevanje
V odgovoru je pravilno izpoljenih pet polj od šestih.
1 - Minimalno razumevanje
V odgovoru so pravilno izpolnjena tri ali štiri polja od šestih.
0 – Nezadovoljivo razumevanje
V odgovoru sta pravilno izpolnjeni največ dve polji od šestih.

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

vrsta morskega psa	dolžina	hrana	posebnost
orjaški kitovec	18 m	- majhne ribe - plankton - kril - drobne plavajoče živali - rastline NI SPREJEMLJIVO: ribe	največji morski pes
kladvenica	1–6 m	- ribe - drugi morski psi	- oči, nosnice in električna tipala na robu kladvenice - plava samotarsko - pozibava glavo nazaj in naprej - glava v obliki kladiva/širok sploščen nos - nenavaden/čuden/neobičajen videz NI SPREJEMLJIVO: najmanjši morski pes
beli morski volk	6 m	tjulnji in morski levi	- najdaljši zobje (6,5 cm) - najbolj znana vrsta - toplo telo - tretji največji - bel trebuh NI SPREJEMLJIVO: - toplokrven - 50 zob - hitro plava - ostri zobje - največji morski pes

Kje je med?

Rešitve za vprašanja zaprtega tipa:

3. C

5. C

6. C

8. B

9. A

10. D

12. A

Kje je med, 1. vprašanje

1. Kaj iz panja jedo ljudje iz ljudstva Boran in kaj medosledci?

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov

Proces: Prepoznavanje izrecno navedenih podatkov in osredinjanje nanje

2 – Popolno razumevanje
Odgovor navede verjetna živila za Borane in medosledce. OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Odgovorom, ki ob pravih navedbah vsebujejo še KAKRŠEN KOLI nepravilen podatek, ne podelite nobene točke. <u>Odgovora:</u>   - Borani: med- medosledci: (čebelji) vosek/ ličinke/(mlade) čebele
1 – Popolno razumevanje
Odgovor za Borane oziroma medosledce navede stvari iz zgornjih primerov.
0 – Nobenega razumevanja
Odgovor ne navede točnih stvari za Borane oziroma medosledce ali pa je preveč nedoločen. <u>Nepravilni odgovori:</u>   - Borani: sladkor, hrana- medosledci: sadje, črvi, druge žuželke, med, čebelja jajčeca, hrana <u>Primeri:</u>   - Borani: hrana iz trgovine- medosledci: ličinke in sadje- Borani: sladkor- medosledci: med

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Kje je med, 2. vprašanje

2. Kako si ljudje iz ljudstva Boran in medosledci pomagajo med seboj?

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

2 – Popolno razumevanje   Odgovor za razlago, kako Borani pomagajo medosledcem in kako medosledci pomagajo Boranom, uporabi sprejemljive odgovore s spodnjega seznama.   <u>Načini, kako si Borani in medosledci pomagajo:</u>   OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Učenci lahko uporabijo razumno drugačno razlago teh idej. Odgovor mora nakazovati dejanje enega od udeležencev (človeka in ptice), ki brez dvoma koristi drugemu.   Kako Borani pomagajo medosledcu: - razdrejo panj/pomagajo mu priti v panj - pustijo ličinke in vosek/dobijo hrano zanj - preženejo čebele (tako, da zakurijo ogenj/ustvarijo dim) Kako medosledci pomagajo Boranom: - pomagajo jim poiskati panj/med/čebele/hrano - pokažejo jim, kje je panj/v zraku krožijo okoli panja - Boranom povedo: »Hej, tukaj smo!« (z nežnim oglašanjem, pri katerem je med dvema klicema dolg premor)
1 – Delno razumevanje   Odgovor navede, kako Borani pomagajo medosledcem ali kako medosledci pomagajo Boranom (glej zgornji seznam sprejemljivih odgovorov).
0 – Nobenega razumevanja   Odgovor ne navede ustreznega načina, s katerim medosledci oziroma Borani pomagajo drug drugemu. Odgovor morda navede neko dejanje, ne da bi povedal, zakaj je to dejanje v pomoč.   <u>Primeri:</u>

- **Borani:** *medosledcem pomagajo najti hrano* [Upoštevajte, da hrano (panje) najdejo medosledci. Borani jim samo pomagajo *dobiti* hrano, ko pridejo do panja.]
medosledci: *Boranom pomagajo dobiti med*
- **Borani:** *žvižgajo*
medosledci: *tirr-tirr-tirr*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Kje je med, 4. vprašanje

4. Napiši dve stvari, iz katerih ljudje iz ljudstva Boran gradijo hiše.

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov

Proces: Prepoznavanje izrecno navedenih podatkov in osredinjanje nanje

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor navede veje in travo kot gradivi, iz katerih so hiše Boranov.

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: Sprejemljivi odgovori so tudi nadomestki za posamezno gradivo. Odgovorom, ki ob pravih navedbah vsebujejo še KAKRŠEN KOLI nepravilen podatek, ne podelite nobene točke.

Sprejemljivi odgovori:

- veje/vejice/palice
- trava/slama/seno

0 – Nesprejemljiv odgovor

Učenec ne navede obeh pravih odgovorov. Morda ponavlja besede iz vprašanja ali namesto pravih odgovorov oziroma poleg njega navaja neustrezno gradivo.

Primeri:

- *med in blato*
- *goveje kože in veje*
- *trava in les*
- *lubje in listje*
- *veje*
- *vejice, lubje, trava*

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Kje je med, 7. vprašanje

7. Ko medosledec počne različne stvari, ljudem iz ljudstva Boran sporoča različna sporočila. Dopolni tabelo tako, da napišeš, kaj počne medosledec in kaj to pomeni za Borane.

Kaj počne medosledec?	Kaj to pomeni za Borane?
Leti nad drevesnimi krošnjami.	
	Približujejo se panju.
	Prišli so do panja.

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov
 Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

OPOMBA ZA TOČKOVALCE: VSAK OD TREH DELOV TE NALOGE BO TOČKOVAN POSEBEJ V SVOJEM ENOTOČKOVNEM KODIRNEM BLOKU

Vsa naloga s sprejemljivimi odgovori za vsakega od treh delov in pripadajoči kodirni bloki bi morali biti videti takole:

Kaj počne medosledec?	Kaj to pomeni za Borane?
Leti nad drevesnimi krošnjami	Panj/med je na drevesu/visoko.
Začenja sedati/pristajati bliže tlom ALI: leti pred njimi na manjši razdalji/pogosteje pristaja	Približujejo se panju.
Se oglašča z novim (drugačnim) klicem/mehkim glasom (z dolgimi premori) ALI: v zraku kroži (okoli panja)	Prišli so do panja.

1

0

8

9

1

0

8

9

1

0

8

9

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor izraža razumevanje, da medosledec z letenjem nad drevesnimi krošnjami Boranom sporoča položaj panja.

Kaj počne medosledec?	Kaj to pomeni za Borane?
Leti nad drevesnimi krošnjami	Panj/med je na drevesu/visoko.
Začenja sedati/pristajati bliže tlom ALL: leti pred njimi na manjši razdalji/pogosteje pristaja	Približujejo se panju.
Se oglašča z novim (drugačnim) klicem/mehkim glasom (z dolgimi premori) ALL: v zraku kroži (okoli panja)	Prišli so do panja.

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne izraža razumevanja, kaj za Borane pomeni, ko medosledec leti nad drevesnimi krošnjami.

Primeri:

- *Panj je blizu tal.*
- *Ve, kje je panj.*

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor navede vedenje medosledca, ki Boranom nakaže bližino panja.

Kaj počne medosledec?	Kaj to pomeni za Borane?
Leti nad drevesnimi krošnjami	Panj/med je na drevesu/visoko.
Začenja sedati/pristajati bliže tlom ALL: leti pred njimi na manjši razdalji/pogosteje pristaja	Približujejo se panju.
Se oglašča z novim (drugačnim) klicem/mehkim glasom (z dolgimi premori) ALL: v zraku kroži (okoli panja)	Prišli so do panja.

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne izrazi razumevanja, s čim medosledec Boranom nakaže, da se približujejo panju.

Primeri:

- *Kaže bela repna peresa.*
- *Neha leteti.*
- *Leti bliže tlom.*
- *Žvižga.*

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor prepozna vedenje medosledca, ki nakazuje, da so Borani prišli do panja.

Kaj počne medosledec?	Kaj to pomeni za Borane?
Leti nad drevesnimi krošnjami	Panj/med je na drevesu/visoko.
Začenja sedati/pristajati bliže tlom ALI: leti pred njimi na manjši razdalji/pogosteje pristaja	Približujejo se panju.
Se oglašča z novim (drugačnim) klicem/ mehkim glasom (z dolgimi premori) ALI: v zraku kroži (okoli panja)	Prišli so do panja.

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne prepozna vedenja medosledca, ki nakazuje, da so Borani prišli do panja.

Primeri:

- *Oglašča se s posebnim klicem.*
- *tirr-tirr-tirr*
- *Najde panj.*
- *Hej, prišli smo!*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Kje je med, 11. vprašanje

11. Kaj so ljudje našli, da lahko trdijo, da ljudstvo Boran in medosledci morda sodelujejo že več tisoč let?

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov

Proces: Razlaga ter vključevanje idej in podatkov

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor kot dokaz večtisočletnega sodelovanja Boranov in medosledcev vsebuje »poslikave«.

Primeri:

- *poslikave*
- *poslikave skal*
- *afriške poslikave*
- *jamske poslikave*
- *poslikave na steni*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Učenec ne navede pravilnega odgovora. V njem ponavlja besede iz vprašanja.

Primeri:

- *izklesani kamni*
- *knjige*
- *med*
- *čebelji panji*
- *slike*
- *dobro sodelujejo*

Kodi za neodgovor

8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

Kje je med, 13. vprašanje

13. Pomagaj si s tem, kar si prebral/-a, in razloži, kaj bi morali narediti medosledci, če bi se v mesto preselilo še več ljudi iz ljudstva Boran.

Namen: Prepoznavanje in raba podatkov

Proces: Pregled in ocenjevanje vsebine, jezika in besedilnih prvin

1 – Sprejemljiv odgovor

Odgovor navede splošne posledice za medosledce, če se bo v mesto odselilo več Boranov – hrano (ličinke/panje/vosek) bodo morali iskati sami.

Primeri:

- *Panje bodo morali iskati sami.*
- *Morda bodo morali hrano iskati sami.*

Ali pa odgovor ponudi prepričljivo možnost, da bo medosledec spremenil svoje vedenje. Predlaga lahko eno od spodnjih idej:

- iskanje alternativnega vira hrane, kot je uživanje več sadežev, žuželk ličink in živil, ki niso iz panja,
- iskanje alternativne oblike, da varno pride do hrane iz panjev, na primer obiskovanje panjev zjutraj (ko je oblačno in hladno),
- iskanje drugega partnerja ali selitev nekam drugam.

Primeri:

- *Morda bodo jedli kaj drugega, na primer žuželke.*
- *Morda bodo morali spremeniti prehrano.*
- *Panje bodo morda iskali bolj zgodaj zjutraj.*
- *Poiskati bodo morali drugega partnerja.*
- *Morda se bodo morali preseliti, da bodo našli dovolj hrane.*

0 – Nesprejemljiv odgovor

Odgovor ne ponudi ustreznega prihodnjega ukrepanja za medosledce.

Primeri:

- *Ne bodo več jedli ličink.* [Upoštevajte, da ta odgovor ni točen. Ni zadosten, saj ne navede alternativnega vira.]
- *Morda bodo poklicali Borane.*
- *Medosledci bodo poginili.*
- *Morda bodo odšli v mesto.* [Upoštevajte, da selitev v mesto ne velja za primerno, saj besedilo omenja, da so medosledci to že poskusili, vendar se ni obneslo.]

Kodi za neodgovor	
8	Učenec ni mogel odgovoriti zaradi napake v besedilu, manjkajočega dela ali katere druge stvari, na katero ni mogel vplivati.
9	Prazno

2. del

Uporaba različnih strategij pri predelavi neumetnostnih in umetnostnih besedil

Avtorici: dr. Sonja Pečjak in dr. Tina Pirc

Uvod

V raziskavi PIRLS se pojavljata dve vrsti besedil – literarna (umetnostna) besedila in informativna (neumetnostna – razlagalna, opisovalna s slikami, tabelami, z grafi itd.) besedila. Po branju besedil učenci odgovarjajo na vprašanja, pri čemer so ta, z vidika miselnih procesov, različno zahtevna. V splošnem bi jih lahko po zahtevnosti razdelili na štiri zahtevnostne ravni, v skladu z mednarodnimi mejniki bralnega razumevanja, ki so predstavljeni v nadaljevanju (glej Klemenčič Mirazchiyski in Mirazchiyski, 2023, str. 22).¹ Ti kažejo, kaj so učenci na posameznem mejniku sposobni razumeti iz literarnih in informativnih besedil.

Vprašanja na prvem, **nižjem mejniku** od učencev v splošnem zahtevajo, da pri branju **lahkih besedil** (literarnih in informativnih) **prepoznajo jasno navedene podatke**, ki jih uporabijo pri odgovorih. To so lahko specifična dejstva, dejanja, določene ideje ali izrazi itd., ki jih mora učenec poiskati v besedilu.

Pri branju pretežno lahkih literarnih besedil (v kratki zgodbi z enim ali dvema opisoma zapleta/razpleta in dvema osrednjima likoma) učenec: - najde in navede eksplicitno zapisano informacijo, dejanje ali idejo; - najde relevanten del zgodbe in ga uporabi za sklep, ki je očitno iz besedila.	Pri branju pretežno lahkih literarnih besedil (če prebere različne kratke razlagalne odlomke z besedilom, zemljevidi, ilustracijami, diagrami in s fotografijami, ki so organizirani kronološko ali tematsko) učenec: - najde in navede eksplicitno zapisane informacije o ljudeh, krajih in živalih; - najde poved z relevantnim podatkom ali informacijo in ga/jo uporabi za očitno sklep, ki sledi iz besedila.

Višjo raven razumevanja predstavlja **srednji mejnik**, pri katerem učenec **bere lažja ali srednje zahtevna besedila**, pri čemer pokaže svoje **razumevanje** tako, da zna:

- navesti poglobitve ideje/**bistvo** iz posameznih delov besedila;
- **povezati več podatkov med seboj** (ti se lahko v besedilu pojavljajo skupaj – so npr. v istem odstavku ali pa v različnih odstavkih);
- na osnovi informacij iz besedila **enostavno sklepati in priti do enostavnih zaključkov**.

Pri branju lažjih ali srednje zahtevnih literarnih besedil učenec: - poišče, prepozna in reproducira eksplicitno navedena dejanja, dogodke in občutke;	Pri branju lažjih ali srednje zahtevnih informativnih besedil ali spletnih nalog učenec: - poišče, prepozna in reproducira eksplicitno navedene informacije v besedilih;

¹ Klemenčič Mirazchiyski, E. in Mirazchiyski, P. (2023). *Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021): nacionalno poročilo – prvi rezultati*. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Dostopno tudi na tej povezavi: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/06/PIRLS21_NacionalnoPorocilo_Splet.pdf.

- izpelje <i>preproste sklepe</i> o dogodkih in dejanjih likov; - interpretira razloge za občutke likov ali dejanj in prepozna podporne dokaze.	- izpelje preproste sklepe o primerjavah, opisih in razlagah; - interpretira in integrira informacije o osrednjih idejah ter razlogih za dejanja, dogodke in rezultate.

Tretjo raven bralnega razumevanja predstavlja **višjimejnik**, ki izhaja iz branja **srednje zahtevnih in zahtevnih besedil**.

Pri branju srednje zahtevnih in zahtevnih literarnih besedil učenec: - poišče in prepozna pomembna dejanja, značilnosti, občutke lika iz zgodbe ali druge podrobnosti v besedilu (npr. opiše, kako se dva lika iz zgodbe razlikujeta); - s pomočjo sklepanja razloži razmerja med namerami, dejanji, dogodki in občutki ter jih podpre, argumentira s pomočjo podatkov iz besedila; - interpretira in integrira dogodke v zgodbi, da pojasni razloge za dejanja in občutke lika; - prepozna pomen nekaterih figurativnih jezikovnih izrazov (npr. metafor, podob).	Pri branju informativnih besedil ali spletnih nalog, ki so srednje zahtevna/-e ali zahtevna/-e, učenec: - poišče in prepozna relevantno informacijo v besedilu z različnimi značilnostmi, kot npr. v diagramih, ilustracijah; - sklepa o primerjavah, opisih, razlagah, napovedih in izbere ustrezno spletno mesto; - interpretira in integrira besedilne ter vizualne informacije v besedilih in na spletnih mestih, da poveže ideje, zaporedje dogodkov, - prepozna značilnosti in zagotovi razlage; - evalvira vsebino, da zavzame in utemelji stališče (npr. opišite, kako ilustracije, diagrami, fotografije in zemljevidi posredujejo ter podpirajo vsebino; prepozna prispevek izbire besed pri izražanju avtorjevega stališča).

Četrta, **najvišji mejnik** bralnega razumevanja pa pri učencih predpostavlja sposobnost **kritičnega in ustvarjalnega branja**.

Pri branju pretežno zahtevnih literarnih besedil učenec: - integrira oz. poveže podatke/informacije iz celotnega besedila in tako interpretira značilnosti, namere ter občutke lika in jih zna podpreti s podatki iz zgodbe; - evalvira različne namere iz besedila (učinek avtorjevega jezika, sloga in izbire kompozicije) in jih uporabi v širšem kontekstu.	Pri branju pretežno zahtevnih informativnih besedil ali spletnih nalog učenec: - sklepa o zapletenih informacijah z različnih spletnih strani in iz delov besedila, prepozna pomembne informacije in jih pri podpori zamisli uporabi kot dokaz; - interpretira in integrira več delov različnih informacij v besedilu in na spletni strani, da predstavi pregled idej v besedilu in navede primerjave ter razlage; - evalvira besedilne, vizualne in interaktivne elemente, da pojasni njihov namen in prepozna avtorjevo stališče ter za to navede dokaze.

Pri predelavi besedil s ciljem čim boljšega in poglobljenega razumevanja učitelj uporablja različne strategije. Nekatere najpogostejše in primerne za uporabo pri mlajših učencih so prikazane v nadaljevanju. Z didaktičnega vidika učitelj vedno sledi trem glavnim delom obravnave: pripravi na branje, branju besedila in predelavi prebranega.

Pri pripravi na branje besedila učitelj uporablja različne **strategije pred branjem**. Njihov namen je:

- *aktivirati predznanje* učencev (npr. z možgansko nevihto),
- seznaniti učence z *zgradbo besedila* (pripoved, opis, slike, primeri itd.),
- postavljati *vprašanja* učencem, s katerimi poskuša priklicati njihovo predznanje, usmeriti njihovo pozornost v zgradbo besedila ali v točno določene dele besedila glede na namen.

Strategije med branjem so namenjene temu, da učenec že med prvim branjem:

- označuje *nove*, njemu *neznane pojme* (ki si jih poskuša po branju razjasniti – z iskanjem po slovarjih, brskanjem po spletu ali prosi za pomoč učitelja);
- označuje/podčrtuje *bistvene, pomembne informacije*.

Po branju besedila lahko učitelj spodbuja dobro, poglobljeno razumevanje prebranega z uporabo številnih strategij. Med najpomembnejše **strategije po branju** sodijo strategije za:

- iskanje in določanje bistvenih ter pomembnih podatkov,
- povzemanje,
- odgovarjanje na lastna in učiteljeva vprašanja,
- branje in/ali izdelavo različnih grafičnih prikazov,
- kritično branje (ločevanje dejstev od stališč, prepoznavanje ozračja v besedilu, oblikovanje zaključkov ipd.).

V nadaljevanju boste našli dve umetnostni besedili, *Zlati pramen* in *Prazni lonec*, ter dve neumetnostni besedili, *Morski psi* in *Kje je med?*, ki ju lahko uporabite pri delu z učenci s ciljem razvijanja različnih bralnih strategij za boljše razumevanje prebranega.

Pri tem sta dve besedili didaktično že razdelani (za umetnostno besedilo *Zlati pramen* in neumetnostno besedilo *Morski psi*) s predlogi, kako razvijati sposobnosti osnovnega in poglobljenega razumevanja ter kritičnega branja oz. odzivanja na besedilo.

Na podoben način, kot je to narejeno za ti dve besedili, se lahko z učenci lotite tudi branja drugih dveh besedil – umetnostnega *Prazen lonec* in neumetnostnega *Kje je med?*

To gradivo smo pripravili v želji, da bi vam bilo v oporo pri vodenju učencev k izboljšanju njihove bralne pismenosti.

Uporaba različnih strategij pri predelavi umetnostnih besedil

na primeru literarnega besedila *Zlati Pramen* (Daniel Pennac) (PIRLS, 2021)

1. PRIPRAVA NA BRANJE a) Motivacija: Učitelj lahko začne z vprašanji, ki spodbudijo zanimanje za temo, npr.: <i>Ali ste kdaj videli volkove v naravi, v živalskem vrtu ali v filmu?</i> <i>Kako si predstavljate volka kot žival?</i> b) Aktiviranje predznanja in napovedovanje: Učenci naj z učiteljevo pomočjo poskusijo obnoviti, kar vedo o volkovih in njihovih značilnostih oz. lastnostih. To lahko naredijo s pomočjo možganske nevihte. Iztočnica je učiteljevo vprašanje: <i>Si že kdaj bral kakšno zgodbo o volkovih oz. zgodbo, v kateri se je/so se pojavil/-i volk/-ovi?</i> Tako bodo začeli razmišljati o znanju, ki ga že imajo, in se bodo lažje povezali z zgodbo. Učitelj jih z vprašanjem lahko usmeri tudi v barvo dlake pri volkovih in skupaj razmišljajo o tem, kaj bi pomenilo, če ima volk drugačno barvo dlake, kar jih usmeri v ime lika Zlati pramen in njeno posebnost. c) Cilji branja: Učitelj učencem pojasni, da naj bodo pri branju pozorni na imena volkov, na njihove značilnosti/lastnosti in na dogodke, saj bodo kasneje te informacije potrebovali za odgovarjanje na vprašanja.	Strategije Glej opis strategije možganska nevihta
2. BRANJE BESEDILA Postavljanje vprašanj med branjem Učitelj učence spodbuja, da si že med branjem besedila postavljajo vprašanja, kot so: <i>Kaj se bo zgodilo v nadaljevanju?</i> <i>Zakaj se je Zlati pramen podala med ljudi?</i> <i>Zakaj misliš, da Modri volk skrbi za sestrico?</i> Učitelj učencem pri teh vprašanjih pomaga tako, da jih nekaj sam zastavi, nato pa učence spodbudi, da si jih zastavljajo tudi sami.	
3. PREDELAVA BESEDILA PO BRANJU ZA OSNOVNO RAZUMEVANJE Iskanje bistva a) Iskanje glavnih dogodkov Učitelj prične učence učiti iskati bistvo tako, da jih najprej ozavešči, kateri so najpomembnejši, glavni dogodki v zgodbi.	

Najprej jih prosi, da preberejo besedilo, nato pa se skupaj pogovorijo o glavnih dogodkih, pri čemer učence vpraša:

Kaj se je zgodilo z Zlatim pramenom?

Kaj je storil Modri volk?

Kako se je zgodba končala?

Tako se učenci začnejo zavedati, da zgodba vsebuje ključne dogodke in kateri so ti.

b) Prepoznavanje ključnih značilnosti likov

Skupaj z učenci poiščejo glavne značilnosti vsakega lika, kot so posebne lastnosti Zlatega pramena (hitrost, voh, radovednost) in Modrega volka (pogum, skrb za družino). To jim pomaga razumeti, kaj je pomembno za zgodbo in kakšen vpliv imajo značilnosti likov na dogodke.

Učence vprašajo:

Kaj je posebnega pri Zlatem pramenu? in

Kako Modri volk pomaga družini?

c) Branje po odlomkih, podčrtovanje in določitev ključnih/bistvenih točk

Učitelj lahko razdeli besedilo na krajše dele (na posamezne odlomke z enim ali dvema odstavkoma). Učenci še enkrat preberejo odlomek in potem ob vodeni obravnavi učitelja s pomočjo strategije določanje bistva v vsakem odlomku iščejo najpomembnejše/bistvene besede, ki jih obarvajo.

Primer:

Volkulja Črni plamen je imela sedem mladičev. Pet jih je bilo rjasto rdeče barve, tako kot materine oči. Ime jim je bilo Rdečeglavci. Šesti mladič, Modri volk, je imel dlako, modro kot led. Sedmi mladič, mala rumena volkulja, pa je bila kot sončni žarek, da te je kar zaščemelo v očeh, ko si jo pogledal. Bratje so jo klicali Zlati pramen.

Po predelavi besedila učitelj učencem postavi vprašanje:

Zakaj so enega od mladičev poimenovali Zlati pramen?

d) Povzemanje in parafraziranje posameznih odlomkov

Učitelj skupaj z učenci preoblikuje zapletenejše odlomke, da bi jim olajšal razumevanje bistva. Učenci lahko s svojimi besedami povzamejo posamezne odlomke, učitelj pa jim pomaga s primeri.

Povzetek zgornjega odlomka bi se lahko glasil:

Volkulja je imela sedem mladičev, pet se jih je zaradi rdeče dlake imenovalo Rdečeglavci, eden se je zaradi modre dlake imenoval Modri volk in volkulja zaradi rumene dlake Zlati pramen.

e) Povzemanje in parafraziranje celotne zgodbe

Razčlenitev zgodbe na tri dele: začetek, sredino, in konec

Dodatna podpora za vajo v oblikovanju povzetka celotne zgodbe je, če učitelj učencu predstavi preprosto zgradbo zgodbe: začetek, sredino in konec.

Začetek: Pojasni, da mora biti v uvodu nekaj o volčji družini in o tem, kako posebna je bila Zlati pramen.

Sredina: Poudari, da je srednji del zgodbe dogajanje, kjer se Zlati pramen odpravi k ljudem in se znajde v težavah.

Konec: Razloži, da zaključek vključuje dejanja Modrega volka in kaj se zgodi z njim, ko reši Zlati pramen.

Uporaba slikovnih pripomočkov za vodenje

Če imajo učenci težave s povzemanje celotne zgodbe, lahko uporabijo slike ali preproste skice, da ponazorijo glavni dogodek vsakega dela – za začetek, sredino in konec zgodbe.

Na primer: risba volčje družine (začetek), nato risba Zlatega pramena v mreži (sredina) in risba Modrega volka v kletki (konec).

Učiteljev povzetek kot primer

Učitelj učencu pokaže, kako naj uporabi le nekaj povedi, da povzame bistvo zgodbe.

Na primer:

Volkulja Črni plamen ima sedem mladičev, od katerih je Zlati pramen najbolj posebna in radovedna. Ker jo zanima, kakšni so ljudje, se ponoči odpravi k njihovem taboru in konča ujeta v mreži. Modri volk tvega svoje življenje, da jo reši, vendar ga ujamejo in zaprejo v živalski vrt, kjer spozna, da je človek res zbiratelj.

Učencu pa lahko učitelj ponudi samo iztočnico na začetku, da lažje sam nadaljuje s povzemanjem, npr.: *Zlati pramen je bila posebna volkulja, ker...*

Vaja z različnimi dolžinami povzetkov

Učenca lahko povprašajo po zelo kratkem povzetku, npr. *Ali lahko zgodbo obnoviš v enem stavku?*

Primer:

Zlati pramen je radovedna volkulja, ki jo ugrabijo ljudje, Modri volk pa jo reši, a ga ljudje ujamejo.

Nato lahko učence spodbudijo, da poskusijo povzeti zgodbo z nekaj povedmi, kot v zgornjem primeru, s čimer učencem pokažejo, da povzetek ni vedno enako dolg, vendar mora ohraniti bistvo zgodbe.

Povzetek v učenčevih besedah (parafraziranje) Učitelj učencu dovoli, da zgodbo povzame v svojem jeziku in z enostavnimi besedami, tudi če je povzetek sprva manj natančen. Postopoma ga lahko vodi k izboljšavam. Učenca spodbudi, da se ne izgublja v podrobnostih, ampak da pove zgolj ključne stvari, npr. z vprašanjem: <i>Kaj se je zgodilo in kako se je končalo?</i> S temi koraki se bo učenec naučil ločevati bistvene dogodke od manj pomembnih podrobnosti in bo bolje razumel, kako tvoriti povzetke.	
4. INTERAKTIVNE DEJAVNOSTI ZA KREPITEV RAZUMEVANJA <i>Postavljanje vprašanj in odgovarjanje na vprašanja učitelja</i> Učitelj vodi učence skozi strategijo »vprašanje – odgovor«. Pri tej strategiji učenci spoznajo različne vrste vprašanj (take, ki izhajajo iz zgodbe, in take, ki izhajajo iz njihove »glave«). Pri vprašanjih iz zgodbe lahko postavlja enostavnejša vprašanja, pri katerih lahko odgovor v besedilu neposredno preberejo, in zahtevnejša vprašanja, pri katerih morajo pomisliti in povezati dva ali več delov besedila med seboj. Pri vprašanjih iz »glave« pa postavlja in odgovarja na vprašanja, ki izhajajo iz njihovega predznanja ali razmišljanja o besedilu. Lahko pa postavlja tudi vprašanja, na katera sicer v zgodbi ne najdejo odgovora, bi pa želeli še kaj več izvedeti o tej določeni temi. <i>Izdelava grafičnega prikaza zaporedje dogodkov</i> Po tem, ko učenci poiščejo bistvene podatke, lahko poglobijo razumevanje odnosov med njimi s prikazom časovnega zaporedja dogajanja v zgodbi s pomočjo grafičnega prikaza, imenovanega zaporedje dogodkov. Pri izdelavi tega prikaza so učencem v pomoč učiteljeva vprašanja: - <i>Kateri je bil začetni dogodek? ali S čim se je začela zgodba?</i> - <i>Kaj se je nato zgodilo?</i> - <i>Kako je to vplivalo na naslednji dogodek?</i> - <i>Kateri je končni dogodek? ali Kako se je zgodba končala?</i> Izdelava tega prikaza lahko poteka individualno ali pa skupinsko. <i>Izdelava grafičnega prikaza ribja kost</i> S tem grafičnim prikazom lahko poudarimo vzročno-posledične odnose med pomembnimi podatki v besedilu. Izpolnjevanje tega grafičnega prikaza lahko vodi učitelj z vprašanji: <i>Kaj je v zgodbi naredila Zlati pramen?</i> <i>Kakšne so bile posledice njenega ravnanja?</i> <i>Kaj je naredil Modri volk?</i> <i>Kakšne so bile posledice njegove odločitve?</i> S prikazom ribja kost lahko ponazorimo tudi pozitivne in negativne značajske lastnosti posameznega lika v zgodbi (npr. pri Zlatem pramenu ali Modrem volku). Pri	Glej strategijo »vprašanje – odgovor« Glej opis grafičnega prikaza zaporedje dogodkov Glej opis grafičnega prikaza ribja kost

tem pišemo na zgornjo stran grafičnega prikaza pozitivne, na spodnjo stran pa negativne lastnosti.

Igra vlog oz. dramatizacija zgodbe

Učenci igrajo različne vloge (npr. Zlati pramen, Modri volk, lovci) in dramatizirajo dogajanje. To jim pomaga globlje čustveno doživeti dogodek in ga tudi bolje razumeti, obenem pa krepijo spomin na zgodbo.

5. POGLOBLJENO RAZUMEVANJE IN KRITIČNO BRANJE

Odgovarjanje na vprašanja učitelja

Učitelj spodbuja pogovor o nauku zgodbe z vprašanji, kot so npr.:

Kaj mislite, da se je Zlati pramen naučila iz svoje radovednosti?

Kaj nas Modri volk nauči o prijateljstvu in odgovornosti?

Uporaba namigov iz besedila za razumevanje metafor

Učenci poskušajo s pomočjo sklepanja v besedilu poiskati tisti del besedila, ki pojasni frazo »človek je zbiratelj«.

(Do odgovora pridejo na osnovi opisa končnega dogodka, ko Modri volk pristane v kletki, ki jo nato lovci odpeljejo v živalski vrt.)

Učitelj se z učenci lahko pogovori o tem, zakaj ljudje zbirajo živali in kako se živali (volkovi) ob tem počutijo. Tako lahko poglobljamo razumevanje sporočila zgodbe.

Predstavitev lika v zgodbi

Na koncu učitelj učence spodbudi, da podajo svoje mnenje o tem, kakšna se jim zdi Zlati pramen. Pri tem lahko kot izhodišče vzamejo strategijo »predstavitev lika«.

Učitelj učencem ponudi nekaj izhodiščnih vprašanj o Zlatem pramenu glede na informacije v besedilu, kot npr.:

O čem je razmišljala?

Kaj je videla?

Kaj je storila/naredila?

Kaj je rekla?

Kako so drugi gledali nanjo?

Pogovor o občutjih učencev pri branju

Učitelj se z učenci pogovori o njihovih občutkih glede zgodbe, npr.:

Ali misliš, da je bila Zlati pramen pogumna? (Po čem to sklepaš?)

Ali:

Bi ti tvegala, kot je Modri volk, da bi pomagal prijatelju? (Razloži svoj odgovor.) S tem učence spodbujamo k osebnemu povezovanju z zgodbo.

Glej opis strategije predstavitev lika

Priloga – Kratek opis strategij

MOŽGANSKA NEVIHTA

Možganska nevihta je preprosta tehnika z dvema ali s tremi koraki, pri kateri:

1. Učenci naštevajo asociacije, ideje o tem, kar vedo o neki temi. Pri tem so izhodiščna vprašanja npr.:

Na kaj pomisliš ob besedi

S katerimi pojmi ti povezuješ besedo

Kaj vse že veš o ...?

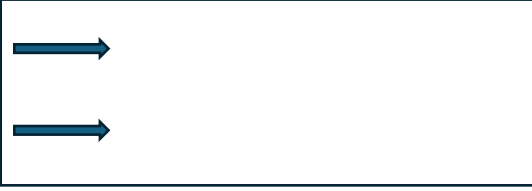
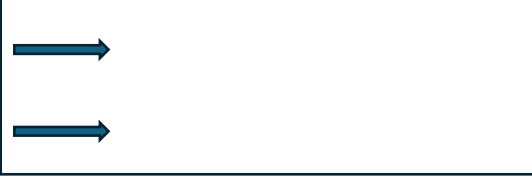
2. Učitelj (ali skupaj z učenci) njihove misli, pojme ... zapisuje na velik list papirja ali na tablo.

3. Možganska nevihta se lahko konča z izdelavo **pojmovne mreže**. V pojmovni mreži navedene misli, pojme ... uredimo (še zlasti v primeru, da jih je veliko) v širše pojme – posamezne pojme povežemo v nadpomenke. Potem pa učitelj skupaj z učenci ugotavlja, kako so prikazani pojmi povezani z izhodiščno temo in kako so ti pojmi povezani med seboj. To pojmovno mrežo lahko prikažemo tudi grafično, npr. z miselnim vzorcem.

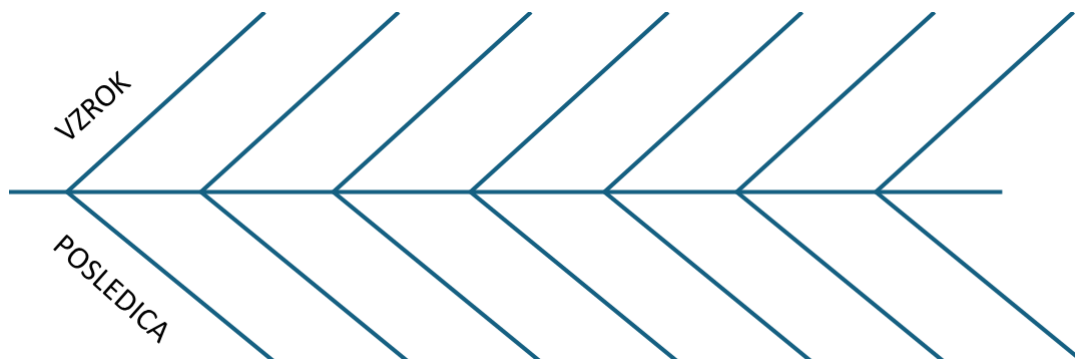
Možganska nevihta je bolj kot za individualno rabo primerna za delo dveh učencev, delo v skupinah ali delo s celim razredom, ker pogovor z drugimi spodbuja nadaljnje razmišljanje posameznikov in uvidevanje novih odnosov med posameznimi informacijami.

STRATEGIJA »VPRAŠANJE – ODGOVOR«

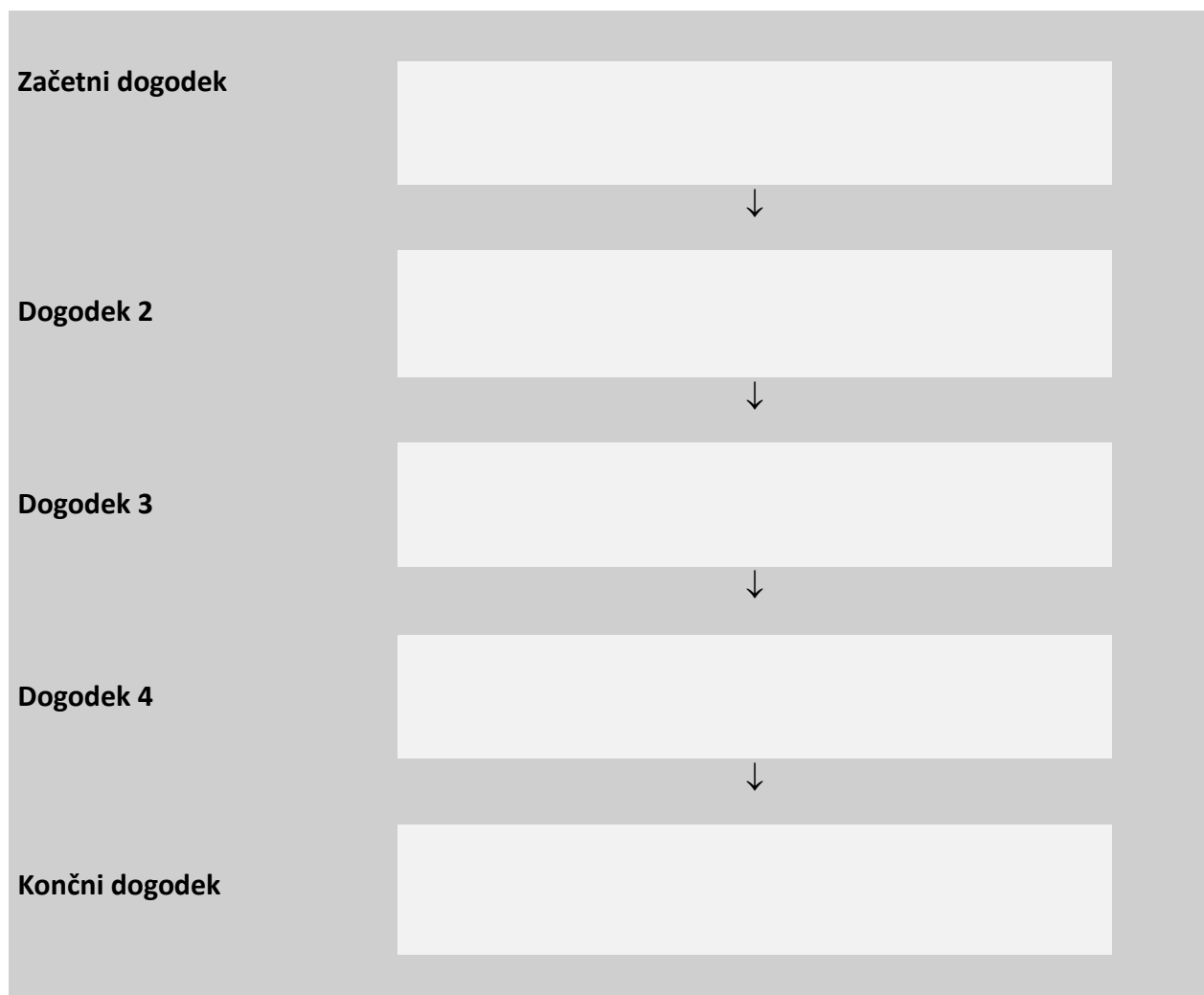
Besedilo: _____

Odgovore boš našel v besedilu	
Odgovore boš našel v besedilu, če boš dobro pomislil	
Kaj o tem mislim/ vem jaz?	
Kaj bi še želel izvedeti?	

GRAFIČNI PRIKAZ RIBJA KOST

GRAFIČNI PRIKAZ ZAPOREDJE DOGODKOV

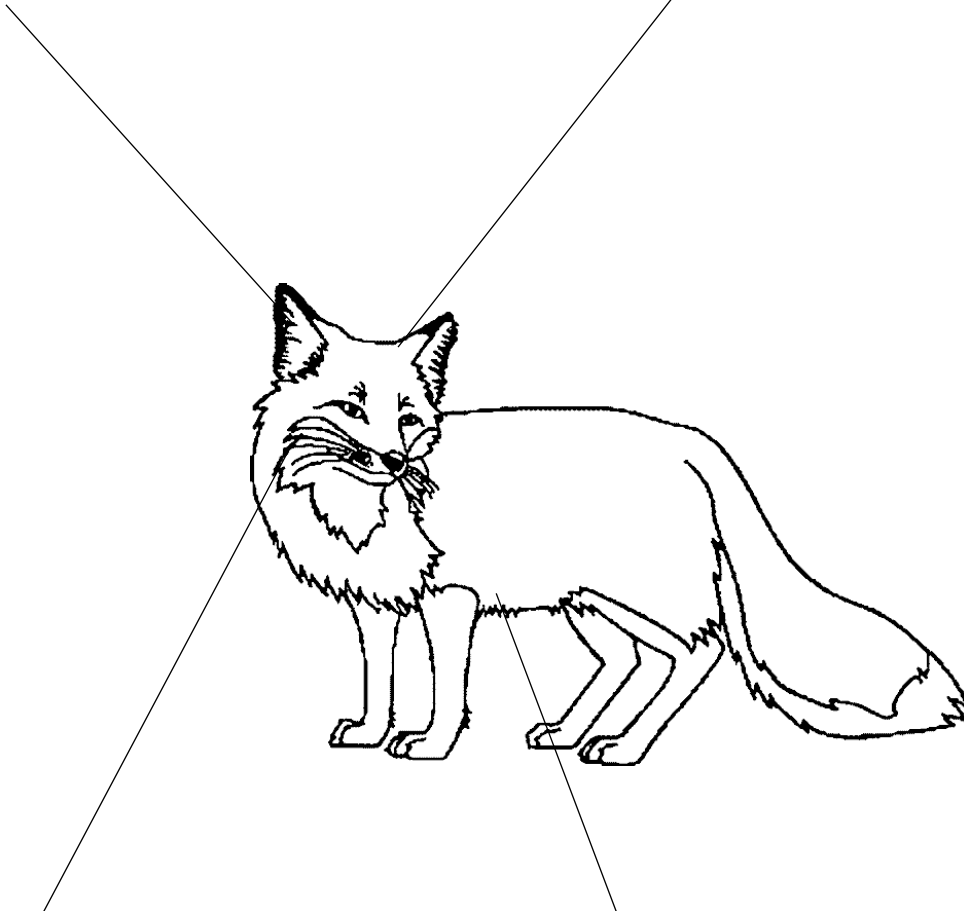

STRATEGIJA PREDSTAVITVE LIKA

Lik v literarnem besedilu je lahko oseba ali žival. Učenec dobi shemo lika (človeka/živali) z vprašanji, ki ga vodijo pri predstavljanju lika (npr. za Zlati pramen ali za Modrega volka).

1. Kakšen/-na je bil/-a?

2. O čem je razmišljal/-a?

3. Kaj je videl/-a in naredil/-a?

4. Kako se je počutil/-a na koncu zgodbe?

Uporaba različnih strategij pri predelavi neumetnosnih besedil

na primeru besedila *Morski psi* (PIRLS, 2021)

1. PRIPRAVA NA BRANJE a) Uvodna motivacija in aktiviranje predznanja: Učitelj prične z vprašanjem <i>Kaj veste o morskih psih?</i> in izpelje klasično možgansko nevihto, opisano pri predelavi besedila <i>Zlati pramen</i>. Ali: Učitelj aktivira znanje učencev s pomočjo t. i. vrteče možganske nevihte. Pri njej učenci v manjših skupinah (3–4) krožijo po razredu in se zaustavljajo na posameznih postajah z vprašanji. Na vsaki postaji skupina učencev s pogovorom skuša aktivirati svoje predznanje o vsebini vprašanja. Ideje zapišejo na list in gredo k naslednji postaji. Pri tem učitelj postavi toliko postaj, kot zahteva vsebina besedila, ki ga bodo brali v nadaljevanju. Tako bi učitelj pri besedilu <i>Morski psi</i> predvidel pet postaj, na vsaki bi bilo drugačno vprašanje. Npr.: 1. <i>Katere vrste morskih psov poznate?</i>2. <i>S čim se morski psi prehranjujejo?</i>3. <i>Zakaj so morski psi dobri lovci?</i>4. <i>Kaj veste o zobeh morskih psov?</i>5. <i>Drugo – Kaj še veste v zvezi z morskimi psi?</i> Učenci dobijo navodilo: <i>Na vsaki postaji razmislite o tem, kaj že veste o vsebini, po kateri sprašuje naloga, in zapišite vaše asociacije.</i> Ali: Učitelj lahko postavi tudi zanimiva vprašanja, kot npr.: <i>Ali vsi morski psi jedo velike ribe?</i><i>Kaj pomeni, da imajo morski psi »tip na daleč«?</i><i>Zakaj imajo nekateri morski psi vzdevek »smetnjak«?</i> Ali: Učitelj učence spodbudi, da sami postavljajo vprašanja, ki bi jih v zvezi z morskimi psi zanimala. Pri tem učenci vprašanja napišejo na samolepilne lističe in jih nalepijo na tablo. Po branju in predelavi besedila se nato vrnejo k vprašanjem ter preverijo, na katera so dobili odgovor in na katera morajo odgovor še poiskati.	Strategije Glej opis možganska nevihta Glej opis vrteča možganska nevihta

b) Cilj branja: Učitelj pojasni, da bodo spoznali, zakaj so morski psi tako uspešni lovci in kako različni čuti prispevajo k njihovemu preživetju.	
2. BRANJE Z RAZUMEVANJEM Učitelj razdeli besedilo na smiselne dele (odstavke), ki jih učenci berejo: 1. odstavek: Uvod o zobeh morskih psov. 2. odstavek: Načini prehranjevanja morskega psa (različne vrste hrane in kako jo morski psi lovijo). 3. sklop: Čuti morskih psov (sluh, tip, vid, voh, okus, zaznavanje električnih signalov). 4. sklop: Vrste morskih psov (orjaški kitovec, kladvenica, beli morski volk). Aktivno branje in označevanje: Učenci med branjem označujejo ključne informacije (npr.: vrste zob, posebnosti čutov, značilnosti posameznih vrst morskih psov itd.).	
3. PREDELAVA BESEDILA PO BRANJU ZA OSNOVNO RAZUMEVANJE a) Branje po odlomkih in določanje bistva Učitelj učencem razloži, da so bistvene besede tiste, ki nam povedo najpomembnejše informacije o vsebini odstavka. Učenci preberejo odlomek. Učitelj s pomočjo vprašanj učence vodi pri iskanju bistvenih/ključnih informacij v posameznem odstavku. Primeri vprašanj: <i>Kaj delajo morski psi?</i> <i>Kaj ponuja okolje?</i> <i>Kje lovijo?</i> <i>Kako (različni morski psi) lovijo?</i> Ali: Učitelj učence vodi pri iskanju bistva in oblikovanju povzetka po naslednjih korakih: Učenec: 1. prebere prvo poved, 2. izbriše/prečrta nepomembne podatke iz povedi, 3. z eno besedo ali besedno zvezo izrazi sporočilo povedi, 4. prebere drugo, tretjo, ... poved in pri vsaki ponovi zgornje korake, 5. naredi povzetek: poveže ohranjene besede iz posameznih povedi v eno skupno poved ali nekaj povedi, da dobi koherentno besedilo (med seboj smiselno povezane besede). Primer drugega odstavka: Lovijo tisto, kar jim ponuja okolje. Nekateri z ogromnimi usti zajemajo drobne živali in rastline, ki lebdi v vodi. Drugi so hitri plavalci, ki z ostrimi, koničastimi zobmi lovijo ribe. Spet	

tretji ob obali prežijo na tjulnje, delfine in morske ptice. Mnogi živijo na morskem dnu in se prehranjujejo z raki, s polži in školjkami. Vsi morski psi jedo živali.

Primer povzetka:

Morski psi jedo živali, ki jih najdejo v okolju. Nekateri zajemajo drobne živali in rastline z velikimi usti, drugi kot hitri plavalci lovijo ribe. Ob obali prežijo na tjulnje, delfine in morske ptice, medtem ko se tisti na morskem dnu prehranjujejo z raki, s polži in školjkami.

b) Postavljanje vprašanj o bistvenih podatkih

Učitelj z učenci vodi pogovor po posameznih odlomkih in preverja razumevanje prebranega z vprašanji. Odgovori na vprašanja zahtevajo povezovanje bistvenih informacij na osnovi povzemanja. Npr.:

- iz sklopa »zobje«:

Napiši dva podatka o zobeh morskih psov.

Primer odgovora:

Imajo več vrst zob, ki jih ne zmanjka. Zobe menjavajo posamično ali v celih vrstah.

- iz sklopa »prehranjevanje«:

Kako se hranijo morski psi v različnem okolju?

Primer odgovora s povzetkom:

Različno: tisti z ogromnimi usti z drobnimi živalmi in rastlinami, hitri morski psi z ribami; tisti ob obali s tjulnji, z delfini in s pticami ter tisti na morskem dnu z raki, s polži in školjkami.

- iz sklopa »čuti«:

Kako se tip pri ljudeh razlikuje od tipa na daleč pri morskih psih?

Kakšna je pri morskih psih posebnost vida?

- iz sklopa »vrste morskih psov«:

Učitelj učence vodi, da povežejo značilnosti posameznih vrst z njihovim načinom prehranjevanja, npr.: *Zakaj orjaški kitovec zajema plankton?*

4. INTERAKTIVNE DEJAVNOSTI ZA KREPITEV RAZUMEVANJA

a) Primerjava vrst morskih psov s primerjalno matriko

Učenci po branju o treh vrstah morskih psov vodeno s strani učitelja primerjajo posamezne vrste morskih psov med seboj. Pri tem skupaj najprej določijo kriterije za primerjanje na osnovi podatkov iz besedila.

Primer: tri vrste morskih psov lahko primerjajo glede na velikost, prehrano in njihove posebnosti.

Vrsta morskega psa	Velikost	Hrana	Posebnosti
Orjaški kitovec	Do 18 m	Plankton, drobne ribe	Največji, do 20 ton
Kladvenica	1 do 6 m	Ribe, morski psi	Širok sploščen gobec kot »kladivo«, oči in nos na koncu gobca
Beli morski volk	6 m	Tjulnji, morski levi	Toplo telo, 6-centimetrski zobje

Pogovor o primerjalni matriki vključuje vprašanja, kot so:

Katere vrste morskih psov smo primerjali?

Po katerih značilnostih smo jih primerjali?

V čem so si morski psi podobni?

V čem se med seboj razlikujejo?

b) Razloži s svojimi besedami

Kaj pomeni zapis?

- Nekateri morski psi imajo več nizov ostrih zob:

- Beli morski volk ima toplo telo:

c) Dopolnjevanje slike

Dopolni spodnjo sliko morskega psa in označi vsa njegova čutila.

Glej opis primerjalna matrika

d) Povzemanje in ponavljanje

Učenci v parih pripravijo kratek povzetek na temo: *Zakaj so morski psi dobri lovci?*

5. POGLOBLJENO RAZUMEVANJE IN KRITIČNO BRANJE

a) Odgovarjanje na vprašanja učitelja

Učitelj spodbuja pogovor z vprašanji, kot je npr.:

Kaj smo danes izvedeli o morski naravi in prilagoditvah morskih psov?

b) Iskanje neodgovorjenih vprašanj

Učitelj se z učenci vrne k vprašanjem pred samim branjem besedila, ki so jih postavili učenci. Pri tem ugotavljajo, na katera vprašanja so v besedilu dobili odgovore, katera pa so ostala neodgovorjena ter kje lahko (po)iščemo odgovore.

c) Razširitev teme

Učitelj predstavi pomen ohranjanja morskih psov za morski ekosistem in učence spodbuja k razmišljanju o ekologiji.

Priloga – Kratek opis strategij

STRATEGIJA VRTEČA MOŽGANSKA NEVIHTA

Pri tej možganski nevihti učenci v manjših skupinah (3–4) krožijo po razredu in se zaustavljajo na posameznih postajah. Na vsaki postaji skupina učencev s pogovorom skuša aktivirati svoje predznanje o določeni temi, vsebini. Ideje zapišejo na list in gredo k naslednji postaji. Pri tem učitelj postavi toliko postaj, kot zahteva vsebina učne snovi.

Postopek poteka takole:

1. Učitelj pri temi postavi določeno število vprašanj/nalog, pri čemer vsako vprašanje zapiše na svoj list ali poster. Te liste razdeli po posameznih postajah v razredu.
2. Oblikuje toliko skupin učencev, kot je postaj v razredu, in vsaka skupina dobi flomaster druge barve.
3. Vsaka skupina se postavi k eni od postaj – to je njihova izhodiščna postaja – in razmisli o zastavljenem vprašanju (na prvi postaji po navadi zadostujeta 1–2 minuti), nato pa zapišejo svoje odgovore.
4. Na znak učitelja se vse skupine v smeri urinega kazalca postavijo k naslednji postaji. Najprej preberejo odgovore predhodne skupine, in če imajo še kakšne druge odgovore, asociacije, jih zapišejo s svojim flomastrom.
5. Na znak učitelja se ponovno prestavijo k naslednji postaji, pri čemer mora učitelj učencem vsakič dati nekoliko več časa, da najprej preberejo odgovore drugih skupin in nato zapišejo še svoje asociacije.
6. Na zadnji postaji učenci izberejo tri ideje, ki so se najpogosteje pojavljale v zvezi s posameznimi vprašanji, in jih predstavijo sošolcem.
7. Vrteča možganska nevihta se zaključi, ko skupina pride na izhodiščno postajo, kjer lahko navedene asociacije ali odgovore združi in jih prikaže v obliki miselnega vzorca.

Grafični prikaz PRIMERJALNA MATRIKA

S primerjalno matriko primerjamo dva ali več pojmov (bitij, predmetov, snovi, stališč) po več značilnostih.

Izhodiščna vprašanja za pogovor ob primerjalni matriki so:

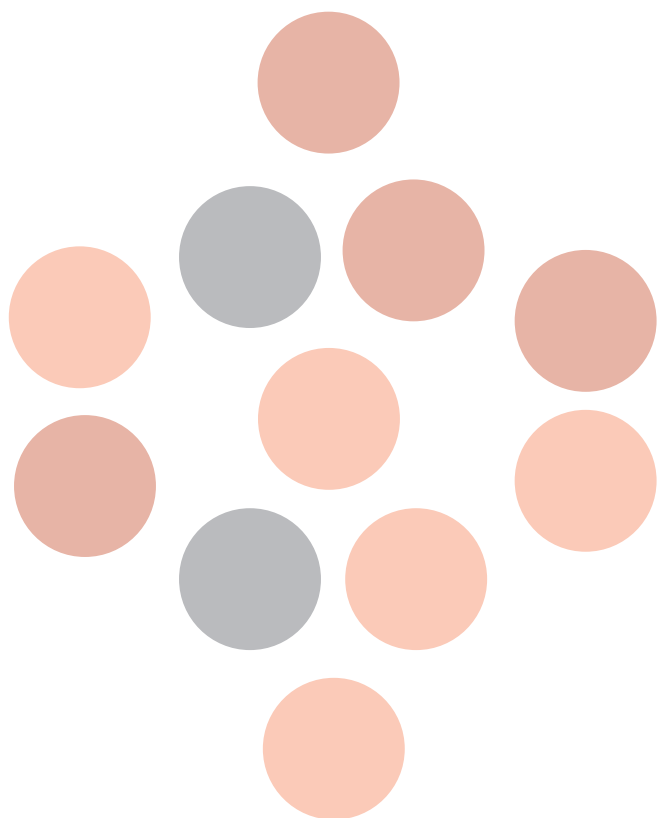
Katere pojme/predmete/... smo primerjali?

Po katerih značilnostih smo jih primerjali?

V čem so si podobni pojmi/predmeti/...?

V čem se razlikujejo pojmi/predmeti/...?

ZNAČILNOSTI	Oseba/ideja/stvar ... 1	Oseba/ideja/stvar ... 2	Oseba/ideja/stvar ... 3
Kriterij 1			
Kriterij 2			
Kriterij 3			
Kriterij 4			

4. razred

